

1. Bortnyik Sándor fotója Berény Róbertől, 1920-as évek

84. ▶ BERÉNY RÓBERT (1887-1953)

Piros ruhás nő zöld szobában (Reggeli), 1928 körül

Olaj, vászon, 88,5x67 cm
Jelezve balra lent: Berény

Kezdő ár: 20 000 000 Ft / 64 516 EUR
Becsérték: 30 000 000 - 40 000 000 Ft
Estimated value: 96 774 - 129 032 EUR

KIÁLLÍTVA:

▶ Festők, műzsák, szerelmek. Kieselbach Galéria, Budapest, 2016. november 3-27.

REPRODUKÁLVA:

- ▶ Modern Magyar Festészet 1919-1964.
Szerk: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2004. 545. kép
- ▶ Barki Gergely: Berény Róbert. Magyar Nemzeti Galéria – Kossuth Kiadó, Budapest, 2015. 40. kép
- ▶ Barki Gergely: Berény Róbert: Alvó nő fekete vázával [aukciós katalógus melléklete]
- ▶ Barki Gergely: Feleségek és más nőügyek. In: Festők, műzsák, szerelmek.
Szerk.: Molnos Péter, Kieselbach Galéria, Budapest, 2016, 106.

2. Berény Róbert: Csellózó nő, 1928
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

3. Tihanyi Lajos: Ethy portréja, 1921
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

CSELLÓZÓ NŐ MODELL STÁTUSZBAN

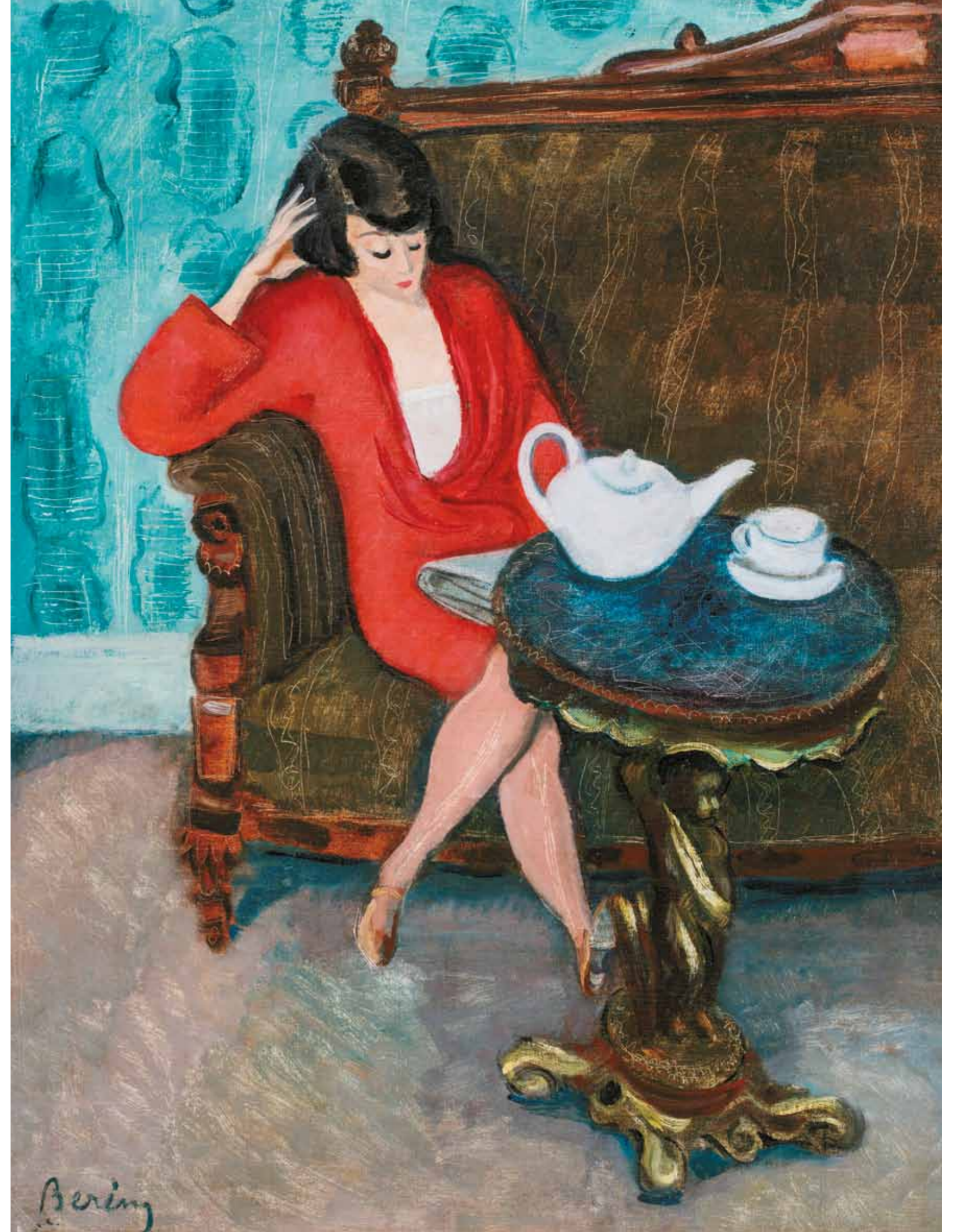
A Csellózó nő Berény Róbert leggyakrabban reprodukált, emblematikus képe a Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállításának egyik közkedvelt sztárja. Modellje a festő második felesége, Breuer Eta volt, kit tehetséges gondokaművészként ismert meg berlini emigrációjának idején. Onnan 1926-ban hazatérve házasodtak össze és ettől kezdve a festő nélkülözhetetlen műsájává és modelljévé vált. A zaklatott berlini évek után Eta nem csupán az alkotáshoz szükséges nyugalmat és kényelmet biztosította Berény számára, de bujassággal fűszerezett eleganciájával folyamatos inspirálója is volt férje munkáinak.

Berény egyszerűen nem tudott ellenállni Eta enigmatikus vonzerejének és nője leghétköznapibb pillanatait megragadva alkotta meg nem csupán e korszakának, de egész életművének is a kezdeti fauve- és nyolcokos periódusához mérhető főműveit.

A csellózó nő tárgyalt képünkön ugyanabban a vörös házikabátjában jelenik meg, de ezúttal nem az erotikát sem mellőző csellójátékában merül el, hanem az újság híreiben. Végtelen, időtlennek tűnő béke és a megtalált harmónia beteljesedett öröme árad e képről.

4. A festmény a Festők, Műzsák, Szerelmek című kiállításon, 2016

5. Breuer Eta gordonkán játszik, 1920-as évek közepe

6. Eta ölebével villájuk előtt, 1929

9. Berény Róbert: Alvó nő fekete vázával (Alvó nő), 1927-1928 magántulajdon

7. Berény Róbert karikatúrája Etáról, 1932 Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan

8. Eta lányukkal, Annával 1931 körül

A VÁROSMAJORI VILLA SZELLEME

E kép, mint a korszak szinte minden remeke, a festő városmajori villájában született, amely néhány évtizeden keresztül Budapest egyik szellemi centrumának számított. Az 1910-es évektől kezdve rendszeresen összejárt itt Berénnyel Ignótus, a Nyugat alapító főszerkesztője és Ferenczi Sándor, Sigmund Freud legkövetlenebb barátja és kollégája, hogy a pszichoanalízis legújabb fejleményein elmélkedjenek. Maga Freud is vendégeskedett Berényéknél. Gyakran zajlottak zeneestek, kamarazenélések is a házban, hiszen a festő nem csupán zenekritikákat írt, de komponistaként, sőt zenészként is megállta a helyét, barátai, Reiner Frigyes, Weiner Leó, sőt Bartók Béla is sűrűn megfordultak nála, utóbbiakról portréit is festett. Baráti társaságába tartoztak írók és költők is, a neveket is nehéz felsorolni, oly sokan fordultak meg a városmajori villában, közülük Karinthy Frigyes és Füst Milán szinte már bútordarabnak számítottak.

STÍLUS ÉS FESTŐI MEGOLDÁSOK

Festményeinek ekkori stílusát nehéz meghatározni, hiszen egyedi megoldásain keresztül ügyesen használta fel a korszak legnépszerűbb stílusirányzatainak eredményeit, így bár valamilyen rokon törekvéseket mutat mindegyikkel, mégsem lehet sem a Bauhaus, sem a Neue Sachlichkeit, de még az Art Deco és az École de Paris skatulyáiba sem szorítani. Ő maga erről ekkoriban a Prágai Magyar Hírlap újságírójának így nyilatkozott: „A jó kép célja valóságérzetet váltani ki, de ugyanakkor nem szükséges, hogy a kép tárgyi elemei a realitást fotografikusan utánozzák. A képnek saját törvényei vannak, amelyeknek a természet törvényeivel semmi azonosságuk nincs. Ha ezt az igazságot szem előtt tartjuk, akkor mindig tudni fogjuk, hogy a kép stílusa az a döntő momentum, amelyről úgy a képre, mint a festőjére, valamint arra a korra következtethetünk, amelyben a kép készült. A stílus valamilyen

szellemségnek a kifejezője és ezen a ponton kerül viszonylatba a festő korával.” A Piros ruhás nő zöld szobában finom festői megoldásai, a gazdag, izes felületek és zamatos komplementerekre építő színakkordok, a dekorativitást tapinthatóvá tevő, lágy ecsetvéges bekarcolások, stb. a művész legihletettebb periódusának boldog tobzódását tükrözik. A Stuart Little című filmben felbukkant Berény kép, a Nő fekete vázával hazakerülését – és még inkább a Virág Judit Galériában rekord áron való aukcionálását – követően Berény korában is magas ársíója tovább nőtt. Ezt tükrözik az utóbbi évek sikeres hazai és nemzetközi kiállításai is, így a kép új gazdája nem csupán egy különleges, könnyen szerethető műtárggyal gazdagodik, de egy nemzetközi rangú magyar festő őszinte művészi elkötelezettségének „stílusos” lenyomatával is.

Barki Gergely

10. Berény Róbert Alvó nő fekete vázával c. festménye a Stuart Little c. filmből